

Żaneta Rachwaniec-Szczecińska

Scenariusz zajęć wychowawczych
w oparciu o film *Ninnoc*

Ninnoc, reż. Niki Padidar, Holandia, 2015, 20 min

Przewidywany czas trwania zajęć: 90 min (w tym projekcja filmu)

Opis filmu

Tytułowa Ninnoc to dziewczynka, która czuje się inna od swoich rówieśników. Walczą w niej przeciwstawne tendencje – z jednej strony nie chce dopasowywać się za wszelką cenę do otoczenia, z drugiej – obawia się odrzucenia, którego doświadczała już wcześniej. Film stanowi zapis refleksji dziewczynki na temat odczuwanej przez nią własnej inności i wrażliwości.

Psychologiczny portret Ninnoc dopełnia strona formalna filmu – długie ujęcia, zbliżenia, sceny bez słów. Bohaterka jest jedyną postacią widoczną na ekranie, inne osoby pojawiają się jedynie jako głosy, dźwięki, tło lub rozmyte sylwetki.

Potrzebne materiały

- spinacze do papieru (dla każdego ucznia)
- flipchart i pisaki lub tablica
- koc i przedmioty (według inwencji prowadzącego) do ukrycia pod kocem
- kartki i długopisy dla uczniów
- krzesła ustawione w krąg, stolik na środku sali

Wstęp

Na dwóch flipchartach (lub dwóch tablicach) wpisujemy w środku na kołach słowa „normalny” i „inny”. Prosimy uczniów, aby dopisali swoje skojarzenia/definicje tych wyrazów (tak aby powstała forma „słońca” z wyrazem jako centrum i promieniami będącymi pomysłami uczniów). Zwracamy uwagę, by w miarę możliwości odpowiedzi się nie powtarzały i aby w ćwiczeniu wzięli udział wszyscy uczniowie. Jeśli ktoś ma trudność, zachęcamy, by przypomnieli sobie jakąś postać z filmu czy z książki lub sytuację z życia, którą można by nazwać „normalną” lub „inną”.

Waszym zadaniem będzie dopisanie waszych definicji lub skojarzeń do słów, które widzicie na tablicy. Postarajcie się nie powielać pomysłów innych osób. Proszę, abyście nie krytykowali nawzajem swoich pomysłów i pamiętali, że każdy ma prawo do własnej interpretacji.

Istotne jest, by na tym etapie nie krytykować pomysłów, pozwolić na burzę mózgów, nie ograniczać uczniów. Gdy praca dobiegnie końca, czytamy na głos zapisane pomysły, ale nadal ich nie komentujemy. Na koniec informujemy, że praca, którą wykonali, będzie potrzebna w dalszej części zajęć.

Projekcja filmu

Czas trwania: 20 min

Wentyl emocji

Po obejrzeniu filmu, przed dalszą pracą, należy dać uczniom szansę na „upuszczenie” ewentualnych emocji, które się pojawiły, oraz zadać kilka pytań dotyczących ogólnych wrażeń na temat projekcji.

Jak się czujecie po obejrzeniu filmu? Czy chcecie coś skomentować na gorąco? Czy nachodzą Was jakieś refleksje, którymi chcecie się teraz podzielić? Co powiecie na temat sposobu obrazowania emocji Ninnoc w filmie?

Pod powierzchnią

Materiały do tego ćwiczenia powinny być przygotowane wcześniej, tak by uczniowie ich nie widzieli. Na stoliku na środku sali układamy kilka przedmiotów. Może być kubek, pudełko, ramka na zdjęcia, świeczka, dosłownie cokolwiek. Ważne, by w jednym z przedmiotów znalazł się jeszcze jakiś inny – mały, ukryty – i aby nikt ze zgromadzonych nie miał szansy ze swojego stanowiska zobaczyć wszystkich przedmiotów dokładnie. Najlepiej więc ułożyć je w taki sposób, by trochę na siebie nachodziły, fragmentami zasłaniały się nawzajem.

Weźcie do ręki kartki i długopisy. Za chwilę podniosę koc i zobaczycie, co jest pod nim. To są rzeczy, które mogłyby znajdować się w pokoju Ninnoc. Od chwili, gdy zdejmę koc, nikt nie może zmienić swojej pozycji, wstawać czy wychylać się. Waszym zadaniem będzie w ciągu 5 minut jak najdokładniej opisać to, co widzicie na stoliku. Przypominam, że nie można zmieniać pozycji. Czy wszystko jest jasne?

Po 5 minutach prosimy kilka osób (najlepiej siedzących w różnych częściach koła), by przeczytały swoje prace.

Czy spodziewaliście się tego, co było po drugiej stronie? Czy teraz uważacie, że wiecie już dokładnie, co jest na stoliku? A może chcecie, by jeszcze ktoś wam opowiedział, co dokładnie widzi? Jeśli jesteście już pewni, że wiecie wszystko, możecie wstać i obejrzeć przedmioty.

Dajemy chwilę uczniom, żeby obeszlili stolik wokół.

Teraz sprawdzimy raz jeszcze. Co znajduje się na stoliku?

Bierzemy wymieniane przez uczniów przedmioty do ręki.

A czy ktoś zauważył to?

Wyciągamy ukryty przedmiot.

Nawet jeśli mogliście oglądać rzeczy z każdej strony i byliście pewni, że już nic was nie zaskoczy, pojawiło się coś, czego nie widzieliście. Jak myślicie, jakie wnioski można wyciągnąć z ćwiczenia w odniesieniu do tego, co mówiła i jak się czuła Ninnoc?

Prowadzimy uczniów do konkluzji, że nigdy nie jesteśmy w stanie dowiedzieć się wszystkiego o ludziach, że zawsze będzie coś, co nas zaskoczy, więc nie można oceniać po pozorach. Że wychowujemy się w różnych rodzinach, różnych sytuacjach, a ludzie mają problemy, o których nie wiemy, i rzeczy, które sprawiają, że są tacy, a nie inni. Sama Ninnoc nie potrafi siebie dokładnie opisać („widzisz tylko to, co odślaniam”).

Normalny czy inny?

Wracamy do wykonanej wcześniej pracy. Pytamy uczniów, czy po obejrzeniu filmu chcieliby coś zmienić. Czy uważają, że jakieś pomysły należałoby usunąć lub zmodyfikować? Można komentować nie tylko swoje pomysły, ale także pomysły innych uczniów. Ważne, aby podać uzasadnienie.

Przyjrzyjcie się teraz ponownie temu, co napisaliście na początku zajęć. Czy po obejrzeniu filmu i ćwiczeniach uważacie, że coś trzeba zmienić, dodać lub usunąć? Pamiętajcie, że można wprowadzać zmiany nie tylko w tym, co napisano się samemu, ale także w tym, co napisali inni. Dlaczego tak uważacie? Co na to inni? Czy wszyscy się zgadzają, że należałoby to dodać, usunąć bądź zmienić? Jeśli tak lub nie, to dlaczego?

W dalszej części pytamy o to, jakie sytuacje mogą być trudne dla osób, które czują się inne albo są tak określane przez swoje otoczenie.

*Zastanówcie się teraz i powiedzcie, jakie sytuacje mogą sprawiać trudność osobom, które czują się jak *Ninnoc*, które nie są pewne, czy wszystko jest z nimi w porządku, lub którym otoczenie wmawia, że są inne?*

Tu zapewne będą padać odpowiedzi od „umówienie się na randkę” przez „wezwanie do odpowiedzi” po „rozmowa na przerwie” itp. Jeśli uczniowie mają niewiele pomysłów, naprowadzamy ich: „A co myślicie na przykład o zakupach. Czy to jest dla nich łatwe? Dlaczego nie?”. Rezultatem tej części ma być konkluzja, że kiedy czujemy się inni lub dostajemy łatkę „inny”, każda najprostsza życiowa sytuacja może wydawać się nie do pokonania. Powinno również wybrzmieć, że takie pojęcia jak „normalność” i „nienormalność” czy „inność” mają bardzo nieostre znaczenia, które są w dużej mierze umowne.

*Dla większości z was proste sytuacje typu zakupy, rozmowy na przerwie czy wyjście po lekcjach ze znajomymi są czymś prostym i naturalnym. Pomyślcie, jak wyglądałoby wasze życie, gdybyście się czuli jak *Ninnoc*. Co by się zmieniło? Co byłoby trudniejsze?*

Zakończenie

Spinacz

Rozdajemy uczniom spinacze.

Prosimy, by jak najstaranniej je rozprostowali, tak aby każdy uczeń uzyskał prosty drucik.

Macie przed sobą spinacz do papieru. Wasze zadanie jest proste – zróbcie ze spinacza jak najprostszego drucik.

Gdy już wszyscy wykonają polecenie, prosimy, aby spróbowali zgiąć drut tak, by na nowo powstał spinacz.

A teraz trudniejsza część zadania. Musicie sprawić, by drucik na nowo stał się spinaczem, jak najbardziej podobnym do tego, który dostaliście na początku.

Prosimy uczniów, aby pokazali rezultaty tego zadania. ŻADEN ze spinaczy nie będzie idealny.

Czy pamiętacie cytaty z filmu: „Po pewnym czasie coś pęka. Coś, czego nie da się naprawić. W człowieku, który jest dręczony, coś zostaje uszkodzone. To jak małe pęknięcie w przedniej szybie auta. Z czasem robi się duże. I szkło staje się kruche. Myślę, że dzieci, którym dokuczano,

mają takie pęknięcia. I przez nie stają się kruche. I boją się, że łatwo je zniszczyć”. Można powiedzieć, że z osobami, które są dręczone, jest – jak mówiła Ninnoc – jak z samochodową szybą lub jak z tym spinaczem, który trzymacie w ręce. Niezależnie od tego, jak się staraliście, by wrócić do pierwotnej formy, już nigdy nie będzie do końca taki sam.

W tym miejscu warto byłoby również udzielić informacji, do kogo można się zwrócić w razie problemów.

Jak myślicie, do kogo można się zwrócić, jeśli przeżywa się trudności podobne do Ninnoc lub w innych sytuacjach, w których trudno jest wam poradzić sobie samodzielnie?

W zależności od grupy wiekowej pilnujemy, aby wśród odpowiedzi pojawili się: rodzice, wychowawca, pedagog, psycholog szkolny, można podać numer telefonu zaufania itp. Można powiedzieć o roli psychologa, zapewnić o wsparciu i o tym, że właściwie nie ma sytuacji bez wyjścia.

Wiem, że często wydaje wam się, zwłaszcza w trudnych sytuacjach, że nikt i nic nie może pomóc. Ale czy pamiętacie nasze ćwiczenie? Z innej perspektywy widać inne rzeczy – często także rozwiązanie, którego wy w danej chwili nie umiecie dostrzec. Na pewno jest wokół wielu życzliwych ludzi, którzy chcieliby Wam pomóc.

Runda końcowa

Na koniec należy poprosić, by uczniowie krótko powiedzieli, co im najbardziej zapadło w pamięć z lekcji, z czym wychodzą:

Podczas tych dwóch godzin zastanawialiśmy się, co oznacza bycie „normalnym” i z czym wiąże się poczucie odmienności. Zastanówcie się chwilę i podzielcie się z innymi swoją refleksją. Z czym wyjdziecie z dzisiejszych zajęć? Co najbardziej zapadło wam w pamięć?

Zagadnienia dodatkowe – pytania do dyskusji z klasą, pogłębiające tematykę zajęć

- Czy warto „iść pod prąd”?
- Czy bycie sobą mimo konsekwencji, jakie to ze sobą niesie, ma sens?
- Co zyskujemy, a co tracimy, podążając własną drogą? Czy lepiej się dostosować, nie wyróżniać? A może istnieje złoty środek?
- Czy czujecie się czasem jak Ninnoc? Inni? Niedopasowani? Macie wrażenie, że coś w was „pęka”? Czy chcecie porozmawiać o tych sytuacjach? Gdzie szukacie wtedy pomocy?
- Jak myślicie, czy Ninnoc kiedyś poczuje się „normalna”? Czy całe życie będzie towarzyszyło jej uczucie wyobcowania i inności? Czy znacie ludzi stale „niedopasowanych”?
- Czy przypominacie sobie jakiś film lub książkę, w której postać miała problemy podobne do tych, których doświadczyła Ninnoc?

Przykładowe filmy związane z omawianym tematem:

Sala samobójców, Przerwana lekcja muzyki, Edward Nożycoręki, Co gryzie Gilberta Grape’a